

RAAMLEPING
ÜHELT POOLT EUROOPA LIIDU JA
SELLE LIIKMESRIIKIDE
NING TEISELT POOLT KOREA VABARIIGI VAHEL

EUROOPA LIIT, edaspidi „liit”,

ning

BELGIA KUNINGRIIK,

BULGAARIA VABARIIK,

TŠEHHI VABARIIK,

TAANI KUNINGRIIK,

SAKSAMAA LIITVABARIIK,

EESTI VABARIIK,

IIRIMAA,

KREEKA VABARIIK,

HISPAANIA KUNINGRIIK,

PRANTSUSE VABARIIK,

ITAALIA VABARIIK,

KÜPROSE VABARIIK,

LÄTI VABARIIK,

LEEDU VABARIIK,

LUKSEMBURGI SUURHERTSOGIRIIK,

UNGARI VABARIIK,

MALTA,

MADALMAADE KUNINGRIIK,

AUSTRIA VABARIIK,

POOLA VABARIIK,

PORTUGALI VABARIIK,

RUMEENIA,

SLOVEENIA VABARIIK,

SLOVAKI VABARIIK,

SOOME VABARIIK,

ROOTSI KUNINGRIIK,

SUURBRITANNIA JA PÕHJA-IIRI ÜHENDKUNINGRIIK,

Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Liidu toimimise lepingu osalised, edaspidi „liikmesriigid”,

ühelt poolt ning

KOREA VABARIIK

teiselt poolt,

edaspidi koos „lepinguosalised”,

VÕTTES ARVESSE oma traditsioonilisi sõprussidemeid ning neid ühendavaid ajaloolisi, poliitilisi ja majanduslikke sidemeid,

MEENUTADES ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Korea Vabariigi vahel Luksemburgis 28. oktoobril 1996. aastal allakirjutatud ja 1. aprillil 2001. aastal jõustunud kaubanduse ja koostöö raamlepingut,

OLLES TEADLIKUD kiirendatud protsessist, mille käigus Euroopa Liit kujundab välja oma identiteedi välispoliitikas ning turvalisuse ja õiguse valdkonnas,

OLLES TEADLIKUD Korea Vabariigi aina suurenevast rollist ja vastutusest rahvusvahelise üldsuse ees,

RÕHUTADES oma suhete ulatuslikkust ja jätkuvate jõupingutuste olulisust üldise sidususe säilitamiseks,

KINNITADES oma soovi säilitada ja edasi arendada oma korrapärasest poliitilisest dialoogi, mille aluseks on ühised väärtused ja püüdlused,

VÄLJENDADES oma ühist tahet arendada oma suhted tihedamaks partnerluseks muu hulgas poliitika-, majandus-, sotsiaal- ja kultuurivaldkonnas,

OLLES OTSUSTANUD seepärast kindlustada, süvendada ja mitmekesistada kahepoolseid suhteid vastastikust huvi pakkuvates valdkondades piirkondlikul ja üleilmsel tasandil võrdsuse, suveräänsuse austamise, diskrimineerimisest hoidumise ja vastastikuse kasu alusel,

KINNITADES VEEL KORD lepinguosaliste kindlat otsust järgida nii demokraatia põhimõtteid ja inimõigusi, nagu need on sätestatud inimõiguste ülddeklaratsioonis ja muudes asjaomastes rahvusvahelistes inimõigusi käsitlevates dokumentides, kui ka õigusriigi põhimõtteid ja häid valitsemistavasid,

KINNITADES VEEL KORD oma valmisolekut võidelda raskete rahvusvaheliselt murettekitavate kuritegude vastu ja oma veendumust, et tulemuslik süüdistuse esitamine kõige raskemate rahvusvaheliselt murettekitavate kuritegude eest tuleb tagada riiklike meetmete võtmise ja üleilmse koostöö tugevdamise abil,

VÕTTES ARVESSE, et terrorism on oht üleilmsele julgeolekule, ning soovides süvendada dialoogi ja koostööd võitluses terrorismi vastu kooskõlas asjaomaste rahvusvaheliste dokumentidega, eelkõige ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga nr 1373, ning kinnitades veel kord inimõiguste ja õigusriigi põhimõtete austamist terrorismivastases võitluses,

JAGADES arvamust, et massihävitusrelvade ja nende kandevahendite levik on suureks ohuks rahvusvahelisele julgeolekule, tunnistades rahvusvahelise üldsuse kohustust võidelda nimetatud relvade ja nende kandevahendite leviku vastu, nagu seda on väljendatud asjaomaste rahvusvaheliste konventsioonide ja ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide, eelkõige resolutsiooni nr 1540 vastuvõtmisega, ning soovides tugevdada oma dialoogi ja koostööd kõnealuses valdkonnas,

TUNNISTADES vajadust tõhustada koostööd õiguse, vabaduse ja turvalisuse valdkonnas,

MEENUTADES sellega seoses, et Euroopa Liidu toimimise lepingu kolmanda osa V jaotise kohaldamisalasse kuuluvad lepingu sätted on siduvad Ühendkuningriigi ja Iirimaa kui eraldiseisvate lepinguosaliste ja mitte kui Euroopa Liidu liikmete suhtes kuni selle ajani, mil Euroopa Liit teatab Korea Vabariigile, et nimetatud sätted on Ühendkuningriigi või Iirimaa kui Euroopa Liidu liikmete suhtes siduvad Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta käsitleva protokolliga kohaselt, ning et sama kehtib Taani kohta nimetatud lepingutele lisatud Taani seisukohta käsitleva asjakohase protokolliga kohaselt,

TUNNISTADES oma soovi edendada jätkusuutlikku arengut majandus-, sotsiaal- ja keskkonnavaldkonnas,

VÄLJENDADES oma pühendumust tagada keskkonnakaitse kõrge tase ja oma kindlat otsust teha koostööd võitluses kliimamuutuste vastu,

MEENUTADES oma toetust õiglasele üleilmastumisele ning täieliku ja tootliku tööhõive ning kõigile inimväärse töö võimaldamisele,

TUNNISTADES, et lepinguosaliste vaheliste kauba- ja investeeringuvoogude aluseks on Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) egiidi all toimiv üleilmne reguleeritud kaubandussüsteem,

SOOVIDES tagada lepinguosaliste vastastikku kasuliku kaubanduse ja investeeringute jätkusuutliku kasvu ja arengu tingimused ning neid edendada, luues selleks muu hulgas vabakaubanduspiirkonna,

NÕUSTUDES vajadusega teha ühiseid jõupingutusi, et tulla toime selliste üleilmsete probleemidega nagu terrorism, rasked rahvusvaheliselt murettekitavad kuriteod, massihävitusrelvade ja nende kandevahendite levik, kliimamuutused, energiajulgeoleku ja ressurssidega kindlustatuse puudumine, vaesus ning finantskriis,

OLLES OTSUSTANUD tugevdada koostööd vastastikust huvi pakkuvates valdkondades, eelkõige edendada demokraatia põhimõtteid ja inimõiguste austamist, tõkestada massihävitusrelvade levikut, võidelda väike- ja kergrelvade ebaseadusliku kaubanduse vastu, võtta meetmeid kõige raskemate rahvusvahelisele üldsusele murettekitavate kuritegude vastu, võidelda terrorismi vastu, teha koostööd piirkondlikes ja rahvusvahelistes organisatsioonides, kaubandus- ja investeerimisküsimustes, majanduspoliitilises dialoogis, ettevõtluses, maksunduses, tolliküsimustes, konkurentsipoliitikas, infoühiskonna, teaduse ja tehnoloogia küsimustes, energeetika ja transpordi valdkonnas, meretranspordi- ja tarbijakaitsepoliitikas, tervise-, tööhõive ja sotsiaalküsimustes, keskkonna ja loodusvarade küsimustes, kliimamuutuste vastases võitluses, põllumajanduse, maaelu arengu ja metsanduse valdkonnas, merenduses ja kalanduses, arenguabi küsimustes, kultuuri, teabe-, teabevahetuse, audiovisuaal- ja meedia ning hariduse valdkonnas, õigusriigi põhimõtete ja õiguslase koostöö raames, isikuandmete kaitse ja rände valdkonnas, ebaseaduslike uimastite, organiseeritud kuritegevuse ja korrupsiooni, rahapesu ja terrorismi rahastamise ning küberkuritegude vastases võitluses, õiguskaitsealastes küsimustes ning turismi, kodanikuühiskonna, avaliku halduse ja statistika valdkonnas,

OLLES TEADLIKUD, et on tähtis hõlbustada asjaga otseselt seotud üksikisikute ja üksuste, eriti ettevõtjate ja neid esindavate asutuste kaasamist koostöösse,

TUNNISTADES soovi suurendada mõlema lepinguosalise rolli ja nähtavust teineteise piirkonnas ning edendada inimestevahelisi kontakte lepinguosalistes riikides,

ON KOKKU LEPPINUD JÄRGMISES:

I JAOTIS

ALUS JA KOHALDAMISALA

ARTIKKEL 1

Koostöö alus

1. Lepinguosalised kinnitavad, et järgivad demokraatia põhimõtteid, inimõigusi ja põhivabadusi ning õigusriigi põhimõtteid. Õigusriigi põhimõtteid kajastavates rahvusvahelistes inimõigusi käsitlevates dokumentides, sealhulgas inimõiguste ülddeklaratsioonis sätestatud demokraatia põhimõtete ning inimõiguste ja põhivabaduste austamine on aluseks mõlema lepinguosalise sise- ja välispoliitikale ning moodustab käesoleva lepingu olulise osa.
2. Lepinguosalised kinnitavad, et järgivad ÜRO põhikirja ja toetavad selles sätestatud ühiseid väärtusi.
3. Lepinguosalised kinnitavad veel kord oma kohustust edendada nii jätkusuutlikku arengut selle kõikides mõõtmetes kui ka majanduskasvu, aidata kaasa rahvusvahelisel tasandil kokkulepitud arengueesmärkide saavutamisele ning teha koostööd üleilmsete keskkonnaprobleemide, eelkõige kliimamuutuste leevendamise nimel.

4. Lepinguosalised kinnitavad veel kord, et jäävad kindlaks headele valitsemistavadele ja korrupsioonivastase võitluse põhimõtetele, võttes eelkõige arvesse oma rahvusvahelisi kohustusi.
5. Lepinguosalised rõhutavad, et toetavad ulatuslikke kahepoolseid suhteid ja säilitavad selles küsimuses üldise sidususe.
6. Lepinguosalised nõustuvad arendama oma suhted tihedamaks partnerluseks ning edendama koostöövaldkondi nii kahepoolsel, piirkondlikul kui ka üleilmsel tasandil.
7. Käesoleva lepingu rakendamine samu väärtusi jagavate ja samu põhimõtteid austavate lepinguosaliste poolt tugineb seega dialoogi, vastastikuse austuse, võrdse partnerluse, mitmepoolsuse, üksmeele ja rahvusvahelise õiguse austamise põhimõttele.

ARTIKKEL 2

Koostöö eesmärgid

1. Koostöö edendamiseks kohustuvad lepinguosalised süvendama oma poliitilist dialoogi ja arendama edasi oma majandussuhteid. Jõupingutused suunatakse eelkõige järgmisele:
 - a) kokku leppida tulevikuvision oma partnerluse tugevdamiseks ja töötada välja ühisprojektid sellise visiooni elluviimiseks;

- b) pidada korrapäraseid poliitilisi dialooge;
- c) soodustada ühiseid jõupingutusi kõikidel asjaomastel piirkondlikel ja rahvusvahelistel foorumitel ning vastavates organisatsioonides, et lahendada üleilmseid probleeme;
- d) edendada vastastikust huvi pakkuvates valdkondades majanduskoostööd, sealhulgas teadus- ja tehnikaalast koostööd, et mitmekesistada vastastikku kasulikku kaubandust;
- e) edendada ettevõtjate koostööd, hõlbustades selleks mõlema lepinguosalise investeerimistegevust ja parandades üksteise mõistmist;
- f) tugevdada osalust koostööprogrammides, mis on avatud teisele lepinguosalisele;
- g) suurendada mõlema lepinguosalise rolli ja nähtavust teineteise piirkonnas, kasutades selleks eri võimalusi, sealhulgas kultuurivahetust, infotehnoloogiat ja haridust;
- h) edendada inimestevahelisi kontakte ja mõistmist.

2. Tuginedes hästitoimivale partnerlusele ja ühistele väärtustele, nõustuvad lepinguosalised arendama koostööd ja dialoogi kõikides ühist huvi pakkuvates küsimustes. Jõupingutused suunatakse eelkõige järgmisele:
- a) tugevdada poliitilist dialoogi ja koostööd, eelkõige inimõiguste, massihävitusrelvade leviku tõkestamise ning väike- ja kergrelvade küsimustes ning võitluses kõige raskemate rahvusvahelisele üldsusele murettekitavate kuritegude ja terrorismi vastu;
 - b) tugevdada koostööd kõikides vastastikust huvi pakkuvates kaubanduse ja investeringutega seotud valdkondades ning tagada lepinguosaliste vastastikku kasuliku kaubanduse ja investeringute jätkusuutliku kasvu tingimused;
 - c) tugevdada majanduskoostööd, eelkõige majanduspoliitilist dialoogi, ettevõtluskoostööd, koostööd maksunduses, tolliküsimustes ja konkurentsipoliitikas, infoühiskonna, teaduse ja tehnoloogia küsimustes, energeetika ja transpordi valdkonnas ning meretranspordi- ja tarbijakaitsepoliitikas;

- d) tugevdada koostööd säästva arengu valdkonnas, eelkõige tervise-, tööhõive ja sotsiaalküsimustes ning keskkonna ja loodusvarade küsimustes, kliimamuutuste vastases võitluses, põllumajanduse, maaelu arengu ja metsanduse valdkonnas, merenduse ja kalanduse alal ning arenguabi valdkonnas;
- e) tugevdada koostööd kultuuri, teabe-, teabevahetuse, audiovisuaal- ja meedia ning hariduse valdkonnas;
- f) tugevdada koostööd õiguse, vabaduse ja turvalisuse valdkonnas, eelkõige õigusriigi põhimõtete ja õiguslase koostöö raames, isikuandmete kaitse ja rände valdkonnas ning ebaseaduslike uimastite, organiseeritud kuritegevuse ja korrupsiooni, rahapesu ja terrorismi rahastamise ja küberkuritegude vastases võitluses ning õiguskaitsealastes küsimustes;
- g) tugevdada koostööd muudes ühist huvi pakkuvates valdkondades, eelkõige turismi, kodanikuühiskonna, avaliku halduse ja statistika valdkonnas.

II JAOTIS

POLIITILINE DIALOOG JA KOOSTÖÖ

ARTIKKEL 3

Poliitiline dialoog

1. Korea Vabariik ja Euroopa Liit loovad korrapärase poliitilise dialoogi, mille aluseks on ühised väärtused ja püüdlused. Kõnealune dialoog toimub Korea Vabariigi ja Euroopa Liidu vahel kokkulepitud korra kohaselt.
2. Poliitilise dialoogi eesmärgid on järgmised:
 - a) rõhutada lepinguosaliste pühendumust demokraatiale ning inimõiguste ja põhivabaduste austamisele;
 - b) edendada rahvusvahelistele ja piirkondlikele konfliktidele rahumeelsete lahenduste leidmist ning tugevdada ÜROd ja muid rahvusvahelisi organisatsioone;
 - c) edendada poliitilisi konsultatsioone sellistes rahvusvahelise julgeolekuga seotud küsimustes nagu relvastuskontroll ja desarmeerimine, massihävitusrelvade leviku tõkestamine ning tavarelvade rahvusvaheline vedu;

- d) arutada olulisi ühist huvi pakkuvaid rahvusvahelisi küsimusi, suurendades selleks asjaomase teabe vahetust nii lepinguosaliste vahel kui ka rahvusvahelistel foorumitel;
 - e) edendada konsultatsioone küsimustes, mis pakuvad erilist huvi Aasia ja Vaikse ookeani ning Euroopa piirkonna riikidele, et edendada nimetatud piirkondades rahu, stabiilsust ja heaolu.
3. Lepinguosaliste dialoog toimub kontaktide, kogemuste vahetamise ja konsultatsioonide kaudu eelkõige järgmistes vormides:
- a) riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil tippkohtumine toimub siis, kui lepinguosalisel peavad seda vajalikuks;
 - b) ministrite tasandil igal aastal peetavad konsultatsioonid toimuvad lepinguosaliste vastava kokkuleppe korral;
 - c) ülevaated peamistest välis- ja siseriiklikest arengusuundadest kõrgemate ametnike tasandil;
 - d) valdkondlikud dialoogid ühist huvi pakkuvates küsimustes;
 - e) Euroopa Parlamendi ja Korea Vabariigi parlamendi delegatsioonide vahetamine.

ARTIKKEL 4

Massihävitusrelvade leviku tõkestamine

1. Lepinguosalisel on seisukohal, et massihävitusrelvade ja nende kandevahendite levik nii riiklike kui ka valitsusväliste osalejate hulgas on üks tõsisemaid ohte rahvusvahelisele stabiilsusele ja julgeolekule.
2. Lepinguosalisel lepivad seepärast kokku, et teevad koostööd massihävitusrelvade ja nende kandevahendite leviku tõkestamiseks ning aitavad sellele kaasa, täites täielikult oma kehtivaid asjakohaseid õiguslikke kohustusi, mis on seotud desarmeerimise ja kõnealuste relvade leviku tõkestamisega, ning rakendades muid mõlema lepinguosalise poolt kokkulepitud asjaomaseid dokumente. Lepinguosalisel nõustuvad, et kõnealune säte on üks käesoleva lepingu olulistest tingimustest.
3. Lepinguosalisel lepivad kokku, et teevad koostööd massihävitusrelvade ja nende kandevahendite leviku tõkestamiseks ning aitavad sellele kaasa:
 - a) võttes meetmeid kõikidele muudele asjaomastele rahvusvahelistele dokumentidele allakirjutamiseks, nende ratifitseerimiseks või vajaduse korral nendega ühinemiseks ning nende täielikuks rakendamiseks;
 - b) luues massihävitusrelvade ning nendega seotud kaupade ja tehnoloogia leviku vältimiseks tõhusa riikliku ekspordikontrolli süsteemi, millega tagatakse kontroll lõppkasutaja üle ning kehtestatakse ekspordikontrolli eeskirjade rikkumise eest asjakohased tsiviil- ja kriminaalkaristused.
4. Lepinguosalisel lepivad kokku, et toetavad ja kooskõlastavad eelnevalt nimetatud tegevusi oma poliitilise dialoogi raames.

ARTIKKEL 5

Väike- ja kergrelvad

1. Lepinguosalised tunnistavad, et väike- ja kergrelvade, sealhulgas nende laskemoona ebaseaduslik tootmine, vahendamine ja levitamine ning nende ülemäärane kogunemine, puudulik haldamine, ebapiisavalt turvatud varud ja kontrollimatu levik on endiselt tõsiseks ohuks rahule ja rahvusvahelisele julgeolekule.
2. Lepinguosalised lepivad kokku, et täidavad oma kohustust tegeleda väike- ja kergrelvade, sealhulgas nende laskemoona ebaseadusliku kaubanduse probleemiga rahvusvaheliste dokumentide raames, sealhulgas väike- ja kergrelvade ebaseadusliku kaubanduse kõikide aspektide ennetamist, tõkestamist ja likvideerimist käsitleva ÜRO tegevusprogrammi, riikidel ebaseaduslike väike- ja kergrelvade õigeaegset ja usaldusväärset tuvastamist ja päritolu kindlakstegemist võimaldava rahvusvahelise vahendi ning ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidest tulenevate kohustuste raames.
3. Lepinguosalised kohustuvad tegema koostööd ning tagama kooskõlastamise, vastastikuse täiendavuse ja sünergia oma jõupingutustes, mis on suunatud väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona ebaseadusliku kaubanduse probleemiga tegelemisele üleilmsel, piirkondlikul, allpiirkondlikul ja riiklikul tasandil.

ARTIKKEL 6

Kõige raskemad rahvusvahelisele üldsusele murettekitavad kuriteod

1. Lepinguosalised kinnitavad veel kord, et kõige raskemad rahvusvahelisele üldsusele murettekitavad kuriteod ei tohi jääda karistamata ning et tulemuslik süüdistuse esitamine tuleb tagada riiklike meetmete võtmise ja rahvusvahelise, sealhulgas vajaduse korral Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga tehtava koostöö tugevdamise abil. Lepinguosalised lepivad kokku, et toetavad täielikult Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudi ja sellega seotud dokumentide üldkehtivust ja kõikehõlmavust.
2. Lepinguosalised on üksmeelel kõnealustel teemadel peetava dialoogi kasulikkuses.

ARTIKKEL 7

Koostöö terrorismivastase võitluse alal

1. Lepinguosalised, kinnitades veel kord terrorismivastase võitluse tähtsust, lepivad kokku koostöös terroriaktide vältimisel ja tõkestamisel vastavalt kohaldatavatele rahvusvahelistele konventsioonidele, sealhulgas rahvusvahelisele humanitaar- ning inimõigusi ja pagulasi käsitlevale õigusele, samuti lepinguosaliste õigusaktidele ja eeskirjadele ning võttes arvesse ÜRO üleilmset terrorismivastast strateegiat, mis sisaldub ÜRO Peaassamblee 8. septembri 2006. aasta resolutsioonis nr 60/288.

2. Lepinguosalised teevad koostööd eelkõige:
 - a) ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide rakendamise ning muude asjaomaste rahvusvaheliste konventsioonide ja dokumentidega ette nähtud kohustuste täitmise raames;
 - b) terrorirühmitusi ja nende toetusvõrgustikke käsitleva teabevahetuse kaudu kooskõlas rahvusvaheliste ja riiklike õigusaktidega;
 - c) terrorismivastases võitluses kasutatavaid vahendeid ja meetodeid käsitlevate arvamuste vahetamise kaudu, sealhulgas tehnilises ja koolitusvaldkonnas, ning terrorismi vältimise alal saadud kogemuste vahetamise kaudu;
 - d) eesmärgiga süvendada rahvusvahelist üksmeelt võitluses terrorismi vastu, sealhulgas vajaduse korral terroriaktide õiguslikus määratluses, ning eelkõige teha tööd rahvusvahelise terrorismivastase võitluse tervikliku konventsiooni suhtes kokkuleppele jõudmise nimel;
 - e) terrorismivastases võitluses inimõiguste kaitset käsitlevate asjakohaste parimate tavade jagamise kaudu.

III JAOTIS

KOOSTÖÖ PIIRKONDLIKES JA RAHVUSVAHELISTES ORGANISATSIOONIDES

ARTIKKEL 8

Koostöö piirkondlikes ja rahvusvahelistes organisatsioonides

Lepinguosalised kohustuvad tegema koostööd ja vahetama arvamusi sellistel piirkondlikel ja rahvusvahelistel foorumitel ning sellistes organisatsioonides nagu ÜRO, Rahvusvaheline Tööorganisatsioon (ILO), Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD), WTO, Aasia-Euroopa kohtumine (ASEM) ja ASEANi piirkondlik foorum (ARF).

IV JAOTIS

KOOSTÖÖ MAJANDUSLIKU ARENGU VALDKONNAS

ARTIKKEL 9

Kaubandus ja investeeringud

1. Lepinguosalised kohustuvad tegema koostööd, et tagada vastastikku kasuliku kaubanduse ja investeeringute jätkusuutliku kasvu ja arengu tingimused ning neid edendada. Lepinguosalised peavad kõikides vastastikust huvi pakkuvates kaubanduse ja investeeringutega seotud valdkondades dialoogi ning tugevdavad asjaomast koostööd, et soodustada jätkusuutlike kauba- ja investeeringuvoogude liikumist, vältida kaubandus- ja investeerimistõkkeid ja need kõrvaldada ning edendada mitmepoolset kaubandussüsteemi.
2. Sel eesmärgil teevad lepinguosalised kaubanduse ja investeeringute valdkonnas koostööd vabakaubanduspiirkonna asutamist käsitleva kokkuleppe kaudu. Nimetatud kokkulepe on artikli 43 tähenduses erikokkulepe ja sellega jõustatakse käesoleva lepingu kaubandust käsitlevad sätted.
3. Lepinguosalised teavitavad üksteist kahepoolse ja rahvusvahelise kaubanduse, investeeringute ning nendega seotud poliitika ja küsimuste arengust ning vahetavad neil teemadel arvamusi.

ARTIKKEL 10

Majanduspoliitiline dialoog

1. Lepinguosalisised lepivad kokku, et tugevdavad oma ametiasutuste dialoogi ning edendavad teabevahetust ning makromajanduspoliitika ja -trendide alaste kogemuste vahetamist.
2. Lepinguosalisised lepivad kokku, et tugevdavad dialoogi ja koostööd eesmärgiga parendada nii panganduse ja kindlustuse kui ka finantssektori muude osade raamatupidamis-, auditeerimis-, järelevalve- ja reguleerimissüsteeme.

ARTIKKEL 11

Ettevõtluskoostöö

1. Lepinguosalisised lepivad oma majanduspoliitikat ja majanduslikke eesmärke arvesse võttes kokku tööstuspoliitikaalase koostöö edendamises kõikides asjakohastes valdkondades, eelkõige selleks, et parandada väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate konkurentsivõimet, muu hulgas järgmiselt:
 - a) vahetades teavet ja kogemusi, mis on seotud väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate konkurentsivõime parendamist edendavate raamtingimuste loomise ning selliste ettevõtjate asutamismenetlustega;
 - b) edendades eeskätt praeguste programmide kaudu ettevõtjatevahelisi kontakte, soodustades ühisinvesteeringuid, asutades ühissettevõtteid ja toetades teabevõrgustikke;

- c) hõlbustades juurdepääsu rahastamisele ja turustamisele, andes teavet ja ergutades innovatsiooni;
 - d) hõlbustades mõlema lepinguosalise väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate tegevust;
 - e) edendades ettevõtjate sotsiaalseid kohustusi ja vastutust ning stimuleerides vastutustundlikke äritavasid, sealhulgas säästvat tarbimist ja tootmist.
2. Lepinguosalised hõlbustavad mõlema lepinguosalise erasektori asjaomast koostööd.

ARTIKKEL 12

Maksundus

Selleks et tugevdada ja arendada majandustegevust, võttes seejuures arvesse vajadust arendada asjakohast õigusraamistikku, tunnustavad lepinguosalised maksunduse valdkonnas läbipaistvuse, teabevahetuse ja õiglase maksukonkurentsi põhimõtteid ning kohustuvad neid järgima. Sel eesmärgil parandavad lepinguosalised maksunduse valdkonnas oma vastava pädevuse piires rahvusvahelist koostööd, lihtsustavad õiguspäraste maksutulude kogumist ning töötavad välja meetmed eespool nimetatud põhimõtete tulemuslikuks rakendamiseks.

ARTIKKEL 13

Tolliküsimused

Lepinguosalised teevad tolliküsimustes kahe- ja mitmepoolset koostööd. Sel eesmärgil lepinguosalised eelkõige jagavad kogemusi ning uurivad menetluste lihtsustamise, läbipaistvuse suurendamise ja koostöö arendamise võimalusi. Lepinguosalised püüavad ka ühtlustada seisukohti ja võtta ühismeetmeid asjaomastes rahvusvahelistes raamistikutes.

ARTIKKEL 14

Konkurentsipoliitika

1. Lepinguosalised edendavad majandustegevuses ausat konkurentsi, jõustades täielikult oma konkurentsialased õigusaktid ja eeskirjad.
2. Käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud eesmärgi saavutamiseks ning kooskõlas Korea Vabariigi valitsuse ja Euroopa Ühenduse vahelise konkurentsivastast tegevust käsitleva koostöölepinguga kohustuvad lepinguosalised tegema koostööd:
 - a) konkurentsialaste õigusaktide ja konkurentsiasutuste olulisuse tunnustamisel ning ausa konkurentsi tagamiseks vajalike õigusaktide ennetava jõustamise poole püüdlisel;
 - b) teabe jagamisel ja konkurentsiasutuste koostöö edendamisel.

ARTIKKEL 15

Infoühiskond

1. Tunnistades, et info- ja kommunikatsioonitehnoloogial on tänapäeval keskne tähtsus ning et see on majandusliku ja sotsiaalse arengu jaoks elulise tähtsusega, lepivad lepinguosalised kokku, et vahetavad arvamusi kõnealuse valdkonna poliitika kohta.
2. Kõnealuse valdkonna koostöös keskendutakse muu hulgas järgmistele eesmärkidele:
 - a) vahetada arvamusi infoühiskonna erinevate aspektide kohta, eelkõige elektroonilise side valdkonna poliitika ja eeskirjade, sealhulgas universaalsete teenuste, litsentseerimise ja üldlubade väljastamise, eraelu puutumatus ja isikuandmete kaitse ning kontrolliasutuste sõltumatus ja tõhususe küsimuses;
 - b) ühildada teadusuuringute võrgustikud ja teenused ning edendada nende koostalitlusvõimet, sealhulgas piirkondlikul tasandil;
 - c) standardiseerida ja levitada uusi info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaid;
 - d) edendada lepinguosaliste teaduskoostööd info- ja kommunikatsioonitehnoloogia valdkonnas;

- e) käsitleda info- ja kommunikatsioonitehnoloogia turvalisusega seotud küsimusi ja aspekte, sealhulgas *online*-turvalise edendamine, küberkuritegude vastane võitlus ning infotehnoloogia ja igat liiki elektroonilise meedia väärkasutamise vastane võitlus.
3. Soodustatakse ettevõtjate koostööd.

ARTIKKEL 16

Teadus ja tehnoloogia

Lepinguosalised soodustavad, arendavad ja hõlbustavad koostööd teaduse ja tehnoloogia valdkonnas rahumeelsetel eesmärkidel vastavalt Euroopa Ühenduse ja Korea Vabariigi valitsuse vahelisele teadus- ja tehnikakoostöö lepingule.

ARTIKKEL 17

Energeetika

1. Lepinguosalised tunnistavad energeetika valdkonna olulisust majandusliku ja sotsiaalse arengu seisukohalt ning püüavad edendada oma pädevuse piires koostööd kõnealuses valdkonnas, eesmärgiga:
 - a) mitmekesistada energiatarneid, et tugevdada energiajulgeolekut ning arendada välja uued, säästvad, innovatiivsed ja taastuvad energiaallikad, mis hõlmavad muu hulgas energia tootmist biokütustest ja biomassist, samuti tuule- ja päikeseenergia ning hüdroelektrienergia tootmist;
 - b) toetada taastuvate energiaallikate konkurentsivõimet suurendava poliitika väljatöötamist;
 - c) saavutada koostöös tootjate ja tarbijatega energia ratsionaalne kasutamine, parandades energiatõhusust energia tootmises, transportimises, jaotamises ja lõppkasutuses;
 - d) toetada tehnosiirdeid, mis on suunatud energia säästvale tootmisele ja energiatõhususele;
 - e) suurendada energeetika valdkonnas suutlikkust ja soodustada sellesse valdkonda tehtavaid investeeringuid, võttes arvesse läbipaistvuse, diskrimineerimisest hoidumise ja turule vastavuse põhimõtet;

- f) soodustada energiaturul konkurentsi;
 - g) vahetada arvamusi üleilmse energiaturu arengu kohta, sealhulgas arengumaadele avalduva mõju kohta.
2. Sel eesmärgil teevad lepinguosalisel vajaduse korral jõupingutusi, et edendada eelkõige praeguste piirkondlike ja rahvusvaheliste raamistike kaudu järgmist liiki koostööd:
- a) kujundada energiapoliitikat ja vahetada selle poliitika seisukohalt vajalikku teavet;
 - b) vahetada teavet energiaturu, tööstuse ja tehnoloogia praeguse olukorra ja suundumuste kohta;
 - c) korraldada ühisuuringuid ja teha ühist teadustööd;
 - d) suurendada energeetika valdkonnas kaubavahetust ja investeringuid.

ARTIKKEL 18

Transport

1. Lepinguosalisel püüavad teha koostööd kõikides transpordipoliitika asjaomastes valdkondades, sealhulgas integreeritud transpordipoliitikas, eesmärgiga parandada kaupade ja reisijate liikumist, edendada meresõidu- ja lennuohutust ning turvalisust, keskkonnakaitset ja tõhustada transpordisüsteeme.

2. Lepinguosaliste koostöö eesmärk kõnealuses valdkonnas on edendada:
- a) teabevahetust oma transpordipoliitika ja -tavade kohta, eriti seoses linna-, maa-, siseveeteede-, õhu- ja meretranspordiga, sealhulgas logistika ja mitmeliigiliste transpordivõrkude vastastikuse seotuse ja koostalitlusvõimega ning teede, raudteede, sadamate ja lennujaamade haldamisega;
 - b) dialoogi ja ühismeetmeid õhustranspordi valdkonnas vastastikust huvi pakkuvates küsimustes, sealhulgas lennuühenduse teatavaid aspekte käsitlev kokkulepe, suhete edasise arendamise võimaluste uurimine ning tehniline ja reguleerimisalane koostöö sellistes valdkondades nagu lennundusohutus ja -julgestus, keskkond, lennuliikluse korraldamine, konkurentsioiguse kohaldamine ning õhustranspordi majanduslik reguleerimine, eesmärgiga aidata kaasa õigusnormide lähendamisele ja kõrvaldada ettevõtlust takistavad tõkked. Sellest lähtudes uurivad lepinguosalisest senisest ulatuslikuma koostöö võimalusi tsiviillennunduse valdkonnas;
 - c) koostööd transpordisektoris kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisel;
 - d) koostööd rahvusvahelistel transpordialastel foorumitel;

- e) ohutus-, turvalisus- ja saastamise vältimise nõuete rakendamist, eelkõige mere- ja õhustranspordi puhul, vastavalt mõlema lepinguosalise suhtes kohaldatavatele kehtivatele rahvusvahelistele konventsioonidele, sealhulgas asjaomastel rahvusvahelistel foorumitel tehtavale koostööle, eesmärgiga tagada rahvusvaheliste dokumentide senisest parem jõustamine.
3. Tsiiviilotstarbelise üleilmse satelliitnavigatsiooni valdkonnas teevad lepinguosalsed koostööd vastavalt ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Korea Vabariigi vahelisele tsiiviilotstarbelist ülemaailmset satelliitnavigatsioonisüsteemi (GNSS) käsitlevale koostöölepingule.

ARTIKKEL 19

Meretranspordipoliitika

1. Lepinguosalsed kohustuvad tegema jõupingutusi, et tagada vastavalt käesolevale artiklile piiranguteta juurdepääs kaubanduslikel alustel ausal konkurentsil põhinevale rahvusvahelisele mereveoturule ja mereliiklusele.

2. Selleks et saavutada lõikes 1 nimetatud eesmärk, lepinguosalised:
- a) ei sätesta tulevikus kolmandate riikidega sõlmitavates mereveoteenuseid, sealhulgas puist- ja vedellastivedusid ning liinivedusid käsitlevates kahepoolsetes lepingutes lastijaotuskorda ega jõusta varasemates kahepoolsetes lepingutes sisalduvat lastijaotuskorda;
 - b) jätavad käesoleva lepingu jõustumise korral rakendamata sellised haldus-, tehnilised ja seadusandlikud meetmed, millega võidakse teha vahet oma kodanike või ettevõtjate ja teise lepinguosalise kodanike või ettevõtjate vahel rahvusvaheliste mereveoteenuste osutamisel;
 - c) tagavad teise lepinguosalise kodanike või ettevõtjate kasutuses olevatele laevadele seoses juurdepääsuga rahvusvahelisele kaubandusele avatud sadamatele, nende sadamate infrastruktuuri ja mereveo abiteenuste kasutamise ning sellega seotud tasude ja maksude, tolliteenuste, kaikohtade ning peale- ja mahalaadimisvahendite kasutamisega vähemalt sama soodsad tingimused kui oma laevadele;
 - d) lubavad teise lepinguosalise laevandusettevõtjatele oma tegevuse teostamiseks kaubanduslikku kohalolekut oma territooriumil, tagades neile vähemalt sama soodsad asutamis- ja tegevustingimused kui need, mis on kehtestatud oma ettevõtjatele või tagatud mõne muu riigi ettevõtja tütarettevõtjale või filiaalile, sõltuvalt sellest, millised tingimused on soodsamad.

3. Käesoleva artikli tähenduses hõlmab juurdepääs rahvusvahelisele mereveoturule muu hulgas mõlema lepinguosalise rahvusvaheliste mereveoteenuste pakkujate õigust korraldada osaliselt merel toimuvat uksest ukseni veoteenust ning sõlmida sel eesmärgil lepinguid otse kohalike, meretranspordist erinevate transpordiliikide pakkujatega teise lepinguosalise territooriumil, ilma et see muudaks nende transpordiliikide kaudu toimuva kauba- ja reisijateveo suhtes kehtivaid kodakondsusega seotud piiranguid.
4. Käesolevat artiklit kohaldatakse Euroopa Liidu ja Korea ettevõtjate suhtes. Käesolevat artiklit kohaldatakse ka selliste laevandusettevõtjate suhtes, kes on asutatud väljaspool Euroopa Liitu või Korea Vabariiki ning kes kuuluvad liikmesriigi või Korea Vabariigi kodanike kontrolli alla, kui nende laevad on registreeritud samas liikmesriigis või Korea Vabariigis kooskõlas asjaomaste õigusaktidega.
5. Laevandusettevõtjate tegevust Euroopa Liidus ja Korea Vabariigis käsitletakse vajaduse korral erikokkulepetes.
6. Lepinguosalised jätkavad dialoogi meretranspordipoliitika valdkonnas.

ARTIKKEL 20

Tarbijakaitsepoliitika

Lepinguosalised püüavad teha koostööd tarbijakaitsepoliitika valdkonnas, et tagada tarbijakaitse kõrge tase. Lepinguosalised lepivad kokku, et koostöö kõnealuses valdkonnas võib hõlmata võimaluste piires järgmisi eesmärke:

- a) suurendada tarbijakaitset käsitlevate õigusaktide omavahelist vastavust, et vältida kaubandustõkkeid, tagades samal ajal tarbijakaitse kõrge taseme;
- b) edendada tarbijakaitse süsteemide, sealhulgas tarbijakaitse-eeskirjade, kaupade ohutuse, tarbijakaitset käsitlevate õigusaktide jõustamise, tarbijate harimise ja teadlikkuse suurendamise ning nende õiguste kaitse alast teabevahetust;
- c) stimuleerida sõltumatute tarbijajühenduste arengut ja tugevdada tarbijate esindajate vahelisi kontakte.

V JAOTIS

KOOSTÖÖ SÄÄSTVA ARENGU VALDKONNAS

ARTIKKEL 21

Tervis

1. Lepinguosalisised lepivad kokku, et tugevdavad tervisevaldkonnas vastastikust koostööd ja teabevahetust ning tõhustavad tervisega seotud piiriüleste probleemide käsitlemist.
2. Lepinguosalisised püüavad edendada teabevahetust ja vastastikust koostööd muu hulgas järgmiselt:
 - a) vahetades teavet nakkushaiguste, sealhulgas pandeemilise gripi seire ning varajase hoiatamise ja vastumeetmete kohta;
 - b) vahetades teavet tervisstrateegiate ja rahvatervise kavade kohta;
 - c) vahetades teavet tervise edendamise poliitikate kohta, näiteks suitsetamise vastu võitlemise kampaaniate, rasvumise ennetamise ja haiguste tõrje kohta;
 - d) vahetades võimalikult palju teavet ravimiohutuse ja ravimite heakskiitmise valdkonnas;

- e) vahetades võimalikult palju teavet ja tehes ühisuuringuid toiduohutuse valdkonnas, näiteks toidualaste õigusaktide ja eeskirjade, erakorraliste hoiatusteadete jm küsimustes;
- f) tehes koostöö teadus- ja arendustegevusega seotud küsimustes, näiteks uusimate ravimeetodite ning innovatiivsete ja harvikravimite valdkonnas;
- g) vahetades teavet ja tehes koostööd seoses e-tervise poliitikaga.

3. Lepinguosalised püüavad edendada selliste rahvusvaheliste tervisealaste kokkulepete rakendamist nagu rahvusvahelised tervise-eeskirjad ja tubaka tarbimise leviku vähendamise raamkonventsioon.

ARTIKKEL 22

Tööhõive ja sotsiaalküsimused

1. Lepinguosalised lepivad kokku koostöö tugevdamises tööhõive ja sotsiaalküsimuste valdkonnas, sealhulgas üleilmastumise ja demograafiliste muutuste kontekstis. Tehakse jõupingutusi, et edendada tööhõive- ja tööjõuküsimustes tehtavat koostööd ning teabe- ja kogemuste vahetust. Koostöövaldkonnad võivad hõlmata piirkondlikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust, sotsiaalset integratsiooni, sotsiaalkindlustussüsteeme, oskuste elukestvat arendamist, töötervishoidu ja tööohutust, soolist võrdõiguslikkust ja inimväärset tööd.

2. Lepinguosalised kinnitavad veel kord vajadust toetada kõikidele kasulikku üleilmastumist ning edendada täielikku ja tootlikku tööhõivet ja inimväärset tööd, mis on säästva arengu ja vaesuse vähendamise eeltingimuseks.
3. Lepinguosalised kinnitavad veel kord oma kohustust austada, edendada ja rakendada rahvusvaheliselt tunnustatud töö- ja sotsiaalseid norme, mis on sätestatud eelkõige Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni deklaratsioonis tööalaste põhiõiguste ja põhimõtete kohta.
4. Koostöövormid võivad muu hulgas hõlmata vastastikku kokkulepitud eriprogramme ja -projekte, dialoogi ning koostööd ja algatusi kahe- või mitmepoolsel tasandil ühist huvi pakkuvates küsimustes.

ARTIKKEL 23

Keskkond ja loodusvarad

1. Lepinguosalised lepivad kokku loodusvarade ja bioloogilise mitmekesisuse säilitamises ja säästvas haldamises, mis on praeguse põlvkonna ja tulevaste põlvkondade arengu aluseks.

2. Lepinguosalisid püüavad jätkata ja tugevdada oma koostööd keskkonnakaitse valdkonnas, sealhulgas piirkondlikus kontekstis, eriti seoses:
- a) kliimamuutuste ja energiatõhususega;
 - b) keskkonnateadlikkusega;
 - c) osalemisega mitmepoolsetes keskkonnakokkulepetes, sealhulgas bioloogilist mitmekesisust ja bioohutust käsitlevates kokkulepetes ning ohustatud looduslike looma- ja taimeliikide rahvusvahelise kauplemise konventsioonis, ning seoses nende rakendamisega;
 - d) keskkonnatehnoloogia, -toodete ja -teenuste, sealhulgas keskkonnajuhtimissüsteemide ja keskkonnamärgistuse edendamisega;
 - e) ohtlike ainete, ohtlike jäätmete ja muude jäätmeliikide ebaseadusliku üle piiri toimetamise vältimisega;
 - f) ranniku- ja merekeskkonna ning selle säilitamisega, samuti saaste ja halvenemise kontrollimisega;
 - g) kohaliku tasandi osalemisega keskkonnakaitsetes, mis on säästva arengu oluliseks eeltingimuseks;
 - h) muldade majandamise ja maakorraldusega;
 - i) teabe-, eksperditeadmiste ja tavade vahetusega.

3. Vajaduse korral võetakse arvesse säästva arengu üleilmse tippkohtumise tulemusi ja asjaomaseid mitmepoolseid keskkonnakokkuleppeid.

ARTIKKEL 24

Kliimamuutused

1. Lepinguosalised tunnistavad kliimamuutustest tulenevat ühist üleilmset ohtu ja vajadust võtta heitkoguste vähendamiseks meetmeid, et stabiliseerida atmosfääris kasvuhoonegaaside kontsentratsioon tasemeni, mis ennetaks inimtegevusest tulenevaid ohtlikke kliimasüsteemi häireid. Lepinguosalised tõhustavad oma pädevuse piires koostööd kõnealuses valdkonnas, ilma et see piiraks kliimamuutuste alaseid arutelusid muudel foorumitel, näiteks ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni raames. Sellise koostöö eesmärk on:

- a) võidelda kliimamuutuste vastu üldeesmärgiga minna asjaomaste riikide tingimustele kohandatud heite vähendamise ja kohanemismeetmete abil kiiresti üle vähese süsinikdioksiidiga ühiskonnamudelile;
- b) toetada ressursside tõhusat kasutamist, võttes muu hulgas laialdaselt kasutusele parima, majanduslikult tasuva vähese süsinikdioksiidiheitega tehnoloogia ning kehtestades heite vähendamise ja kohanemismõõded;

- c) vahetada eksperditeadmisi ja teavet, mis on seotud heitkogustega kauplemise süsteemide ülesehituse ja sellest saadavate hüvedega;
 - d) tugevdada selliseid avaliku ja erasektori rahastamisvahendeid, sealhulgas turumehhanisme ning avaliku ja erasektori partnerlust, mis võiksid tõhusalt toetada kliimamuutuste vastast võitlust;
 - e) teha koostööd vähese süsinikdioksiidiheitega tehnoloogia alastes uuringutes ning sellise tehnoloogia väljatöötamises, levitamises, kasutuselevõtus ja siirdes, et vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid ning samal ajal säilitada majanduskasv;
 - f) võimaluse korral vahetada kasvuhoonegaaside mõju jälgimise ja analüüsimisega seotud kogemusi ja eksperditeadmisi ning töötada välja heite vähendamise ja kohanemisprogrammid;
 - g) võimaluse korral, sealhulgas Kyoto protokollist tulenevate paindlike mehhanismide kaudu, toetada arengumaade heite vähendamise ja kohanemismeetmeid.
2. Sel eesmärgil lepivad lepinguosalised kokku dialoogi ja koostöö süvendamises nii poliitilisel, valdkondlikul kui ka tehnilisel tasandil.

ARTIKKEL 25

Põllumajandus, maaelu areng ja metsandus

Lepinguosalised lepivad kokku soodustada koostööd põllumajanduse, maaelu arengu ja metsanduse valdkonnas. Lepinguosalised vahetavad teavet ja arendavad koostööd eelkõige järgmistes küsimustes:

- a) põllumajandus- ja metsanduspoliitika ning rahvusvahelise põllumajanduse ja metsanduse üldised väljavaated;
- b) geograafiliste tähiste registreerimine ja kaitse;
- c) mahepõllumajanduslik tootmine;
- d) teadusuuringud põllumajanduse ja metsanduse valdkonnas;
- e) maapiirkondi hõlmav arengupoliitika ning eelkõige põllumajandussektorite mitmekesistamine ja ümberkorraldamine;
- f) säästev põllumajandus ja metsandus ning keskkonnanõuete integreerimine põllumajanduspoliitikasse;
- g) põllumajanduse, metsanduse ja keskkonna ning maapiirkondi hõlmava arengupoliitika vahelised seosed;

- h) põllumajandussaaduseid propageeriv tegevus;
- i) säästev metsamajandamine, et hoida ära metsade hävitamine ja ergutada uue metsa istutamist, võttes seejuures nõuetekohaselt arvesse puitu pakkuvate arenguriikide huve.

ARTIKKEL 26

Merendus ja kalandus

Lepinguosalised soodustavad kahe- ja mitmepoolset merendus- ja kalandusalast koostööd eelkõige eesmärgiga edendada merenduse ja kalanduse säästvat ja vastutustundlikku arendamist ja haldamist.

Koostöövaldkonnad võivad hõlmata järgmist:

- a) teabevahetus;
- b) pikaajalise, säästva ja vastutustundliku merendus- ja kalanduspoliitika toetamine, sealhulgas ranniku- ja mereressursside säilitamine ja haldamine, ning
- c) ebaseadusliku, teatamata jäetud ja reguleerimata kalapüügi vältimiseks ja selle vastu võitlemiseks tehtavate jõupingutuste edendamine.

ARTIKKEL 27

Arenguabi

1. Lepinguosalsised lepivad kokku oma arenguabipoliitikat käsitleva teabe vahetamises, et alustada korrapärast dialoogi sellise poliitika eesmärkide ja kolmandatele riikidele suunatud arenguabiprogrammide küsimuses. Lepinguosalsised uurivad vastavalt oma asjaomastele õigusaktidele ja osutatud programmide rakendamise suhtes kohaldatavatele tingimustele senisest ulatuslikuma koostöö võimalusi.
2. Lepinguosalsised kinnitavad veel kord abi tõhusust käsitlevast 2005. aasta Pariisi deklaratsioonist tulenevaid kohustusi ja lepivad kokku koostöö tugevdamises, et parandada veelgi arengunäitajaid.

VI JAOTIS

KOOSTÖÖ HARIDUSE JA KULTUURI VALDKONNAS

ARTIKKEL 28

Koostöö kultuuri, teabe-, teabevahetuse, audiovisuaal- ja meedia valdkonnas

1. Lepinguosalisid lepivad kokku koostöö edendamises, et parandada üksteise mõistmist ja üksteise kultuuri tundmist.
2. Lepinguosalisid püüavad kultuurivahetuse edendamiseks võtta asjakohaseid meetmeid ja teha kõnealuses valdkonnas ühisalgatusi.
3. Lepinguosalisid lepivad kokku tiheda koostöö tegemises asjaomastel rahvusvahelistel foorumitel, nagu Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Hariduse, Teaduse ja Kultuuri Organisatsioon (UNESCO) ja ASEM, et saavutada ühiseid eesmärke ja edendada kultuurilist mitmekesisust, järgides seejuures UNESCO kultuurilise väljenduse mitmekesisuse kaitse ja edendamise konventsiooni.
4. Lepinguosalisid kaaluvad audiovisuaal- ja meedia valdkonnas erinevaid võimalusi soodustada asjaomaste asutuste töötajate vahetust, koostööd ja dialoogi.

ARTIKKEL 29

Haridus

1. Lepinguosalised tunnistavad, et haridus ja koolitus annavad üleilmses teadmispõhises majanduses osaleda suutvate inimressursside arendamisse otsustava panuse ning et koostöö hariduse ja koolituse valdkonnas teenib nende ühiseid huve.
2. Kooskõlas oma vastastikuste huvide ja hariduspoliitika eesmärkidega kohustuvad lepinguosaliselt toetama asjaomast koostööd hariduse, koolituse ja noorsoo valdkonnas, pöörates seejuures erilist tähelepanu kõrgharidusele. Kõnealune koostöö võib toimuda eelkõige järgmistes vormides:
 - a) toetus Euroopa Liidu ja Korea Vabariigi haridus- ja koolitusasutuste ühistele koostööprojektidele eesmärgiga edendada õppekava arendamist, ühiseid õppeprogramme ja õpilasvahetust;
 - b) dialoog, uuringud ning teabe- ja oskusteabe vahetus hariduspoliitika valdkonnas;
 - c) kõrgharidusasutuste õpilaste, akadeemilise ja halduspersonali ning noorsootöötajate vahetuse edendamine, sealhulgas Erasmus Mundus programmi rakendamise kaudu;
 - d) koostöö ühist huvi pakkuvates haridussektorites.

VII JAOTIS

KOOSTÖÖ ÕIGUSE, VABADUSE JA TURVALISUSE VALDKONNAS

ARTIKKEL 30

Õigusriigi põhimõtted

Lepinguosalised omistavad õiguse, vabaduse ja turvalisuse valdkonnas tehtava koostöö raames erilist tähtsust õigusriigi põhimõtete, sealhulgas kohtusüsteemi sõltumatuse, õiguskaitse kättesaadavuse ja õiglase kohtumõistmise põhimõtte edendamisele.

ARTIKKEL 31

Õigusalane koostöö

1. Lepinguosalised lepivad kokku tsiviil- ja kaubandusajades tehtava õiguslase koostöö arendamises eesmärgiga ratifitseerida tsiviilasjades tehtavat õiguslase koostööd käsitlevad mitmepoolsed konventsioonid, sealhulgas rahvusvahelise õiguslase koostöö ja kohtuvaidluste ning laste kaitse valdkonnas kehtestatud Haagi rahvusvahelise eraõiguse konverentsi konventsioonid, ning neid rakendada.
2. Lepinguosalised lepivad kokku, et võimaluse korral nad hõlbustavad ja julgustavad kooskõlas kohaldatavate rahvusvaheliste õigusaktidega tsiviil- ja eraõiguslike kaubandusvaidluste lahendamist vahekohtus.

3. Kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö valdkonnas püüavad lepinguosalsed tõhustada vastastikuse õigusabi ja väljaandmise korda. See hõlmaks vajaduse korral ühinemist asjaomaste rahvusvaheliste ÜRO õigusaktidega, sealhulgas käesoleva lepingu artiklis 6 osutatud Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudiga, ning nende rakendamist.

ARTIKKEL 32

Isikuandmete kaitse

1. Lepinguosalsed lepivad kokku koostöös, et parandada isikuandmete kaitse taset ja viia see vastavusse kõige kõrgemate rahvusvaheliste standarditega, mis on sätestatud näiteks ÜRO suunistes isikuandmete elektrooniliste failide reguleerimise kohta (ÜRO Peaassamblee 14. detsembri 1990. aasta resolutsioon nr 45/95).
2. Koostöö isikuandmete kaitse valdkonnas võib muu hulgas hõlmata teabe- ja eksporditeadmiste vahetust.

ARTIKKEL 33

Ränne

1. Lepinguosalsed lepivad kokku, et tugevdavad ja süvendavad koostööd ebaseadusliku rände ning inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamise ja inimkaubanduse valdkonnas ning kajastavad senisest ulatuslikumalt rändeprobleeme oma riiklikes strateegiates, milles käsitletakse rändajate päritolupiirkonna majanduslikku ja sotsiaalset arengut.

2. Ebaseadusliku sisserände vältimiseks ja kontrollimiseks tehtava koostöö raames lepivad lepinguosalisel kokku, et võtavad tagasi oma kodanikud, kes viibivad ebaseaduslikult teise lepinguosalise territooriumil. Sel eesmärgil annavad lepinguosalisel oma kodanikele asjakohased isikut tõendavad dokumendid. Kui isiku kodakondsus ei ole selge, lepivad lepinguosalisel kokku oma väidetavate kodanike identimises.

3. Lepinguosalised püüavad vajaduse korral sõlmida kokkuleppe, millega reguleeritakse oma kodanike tagasivõtmist hõlmavaid erikohustusi. Sellise kokkuleppega kehtestatakse ka tingimused muude riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute suhtes.

ARTIKKEL 34

Ebaseaduslike uimastite vastane võitlus

1. Vastavalt oma õigusnormidele on lepinguosaliste eesmärk vähendada nii ebaseaduslike uimastite pakkumist, salakaubandust ja nõudlust selliste uimastite järele kui ka nende mõju uimastitarvitajatele ja ühiskonnale laiemalt ning tõkestada senisest tulemuslikumalt narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ebaseaduslikul tootmisel kasutatavate lähteainete levikut. Kõnealuse eesmärgi saavutamiseks tagavad lepinguosalisel oma koostöö raames turueeskirjade, tõhusate meetmete ning pädevate ametiasutuste, sealhulgas tervise-, haridus-, sotsiaal-, õiguskaitse- ja justiitssektori asutuste tegevuse koordineerimise kaudu ulatusliku ja tasakaalustatud lähenemisviisi.

2. Lepinguosalised lepivad kokku kõnealuste eesmärkide saavutamiseks tehtava koostöö vahendites. Meetmed tuginevad ühiselt kokkulepitud põhimõtetele, mis lähtuvad asjaomastest rahvusvahelistest konventsioonidest, poliitilisest deklaratsioonist ja 1998. aasta juunis ÜRO Peaassamblee narkootikumide vastasele võitlusele pühendatud kahekümnendal eriistungjärgul vastuvõetud erideklaratsioonist, milles käsitletakse juhiseid nõudluse vähendamiseks narkootikumide järele.

ARTIKKEL 35

Organiseeritud kuritegevuse ja korrupsiooni vastane võitlus

Lepinguosalised lepivad kokku, et teevad koostööd organiseeritud, majandus- ja finantskuritegevuse, korrupsiooni, võltsimise ja ebaseaduslike tehingute vastases võitluses ning annavad sellesse oma panuse, täites täielikult selles valdkonnas kehtivaid vastastikuseid rahvusvahelisi kohustustusi, sealhulgas kohustust teha tulemuslikku koostööd korrupsiooni teel saadud varade ja vahendite tagasinõudmiseks. Lepinguosalised edendavad ÜRO rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise konventsiooni ja selle lisaprotokollide ning ÜRO korrupsioonivastase konventsiooni rakendamist.

ARTIKKEL 36

Rahapesu ja terrorismi rahastamise vastane võitlus

1. Lepinguosalised lepivad kokku vajaduses teha tööd ja koostööd selle nimel, et vältida oma rahandussüsteemide kasutamist kuritegelikul viisil, sealhulgas uimastikaubanduse ja korrupsiooni teel saadud tulu pesemiseks ning terrorismi rahastamiseks. Kõnealune koostöö hõlmab ka kuritegelikul teel saadud varade ja vahendite tagastamist.
2. Lepinguosalised võivad vahetada asjaomast teavet vastavalt asjaomasele õiguslikule raamistikule ning kohaldada rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu võitlemiseks vajalikke standardeid, mis on võrdväärsed selles valdkonnas tegutsevate asjaomaste rahvusvaheliste organite, näiteks rahapesuvastase töökonna kehtestatud standarditega.

ARTIKKEL 37

Küberkuritegude vastane võitlus

1. Lepinguosalisised tugevdavad koostööd, et ennetada nii kõrgtehnoloogiaga seotud, küber- kui ka elektroonilist kuritegevust ja terroristliku teabe levikut Internetis ning võidelda nende vastu, vahetades sel eesmärgil oma pädevuse piires teavet ja praktilisi kogemusi, järgides riiklikke õigusakte.
2. Lepinguosalisised vahetavad teavet küberkuritegude uurijate hariduse ja koolituse, küberkuritegude uurimise ning digitaalse kohtuekspertiisi kohta.

ARTIKKEL 38

Õiguskaitsealane koostöö

Lepinguosalisised lepivad kokku igat liiki õiguskaitseasutuste koostöös ning aitavad kaasa rahvusvahelisest kuritegevusest tulenevate, lepinguosalisi ähvardavate ohtude leevendamisele ja kõrvaldamisele. Õiguskaitseasutuste koostöövormiks võib olla vastastikuse abi osutamine uurimisel, uurimistehnika jagamine, õiguskaitsetöötajate ühine õpetamine ja koolitamine ning muu lepinguosaliste kokkulepitud ühistegevus ja -abi.

VIII JAOTIS

KOOSTÖÖ MUUDES VALDKONDADES

ARTIKKEL 39

Turism

Lepinguosalised kohustuvad alustama koostööd turismi valdkonnas eesmärgiga parandada üksteise mõistmist ning edendada turismi tasakaalustatud ja jätkusuutlikku arengut.

Kõnealune koostöö võib toimuda eelkõige järgmistes vormides:

- a) teabevahetus ühist huvi pakkuvates turismiga seotud küsimustes;
- b) turismiürituste korraldamine;
- c) turismivahetus;
- d) koostöö kultuuripärandi säilitamisel ja haldamisel;
- e) koostöö turismi juhtimisel.

ARTIKKEL 40

Kodanikuühiskond

Lepinguosalised tunnistavad organiseerunud kodanikuühiskonna rolli ning tema võimalikku panust käesoleva lepingu kohasesse dialoogi ja koostööprotsessi ning lepivad kokku, et nad edendavad tulemuslikku dialoogi organiseerunud kodanikuühiskonnaga ja kodanikuühiskonna tõhusat osalust.

ARTIKKEL 41

Avalik haldus

Lepinguosalised lepivad kokku, et teevad senistele jõupingutustele tuginedes kogemuste ja parimate tavade vahetamise kaudu avaliku halduse ajakohastamiseks koostööd järgmistes küsimustes:

- a) organisatsioonilise tõhususe parendamine;
- b) institutsioonide tulemuslikkuse tõstmine teenuste osutamisel;
- c) avaliku sektori ressursside haldamise läbipaistvuse ja aruandekohustuse tagamine;
- d) õigusliku ja institutsioonilise raamistiku parendamine;
- e) poliitika kujundamine ja rakendamine.

ARTIKKEL 42

Statistika

1. Lepinguosalised arendavad ja tugevdavad oma koostööd statistikaküsimustes, aidates selle kaudu kaasa rahvusvaheliselt võrreldavate ja usaldusväärsete statistiliste andmete õigeaegsele esitamisele kui pikaajalise eesmärgi saavutamisele. Eeldatakse, et jätkusuutlikud, tõhusad ja ametialaselt sõltumatud statistikasüsteemid annavad lepinguosaliste kodanikele, ettevõtjatele ja otsustajatele vajalikku teavet, mis võimaldab neil teha teadlikke otsuseid. Lepinguosalisel vahetavad muu hulgas teavet ja eksperditeadmisi ning arendavad koostööd, võttes arvesse varasemaid kogemusi.

Koostöö eesmärk on:

- a) ühtlustada järk-järgult mõlema lepinguosalise statistikasüsteeme;

- b) täiustada lepinguosaliste teabevahetust, võttes arvesse asjaomaste rahvusvaheliste metoodikate kohaldamist;
 - c) suurendada statistikute ametialast suutlikkust, mis võimaldaks neil kohaldada asjaomaseid statistikastandardeid;
 - d) edendada lepinguosaliste statistilise oskusteabe arendamist hõlmavat teabevahetust.
2. Koostöövormid võivad muu hulgas hõlmata vastastikku kokkulepitud eriprogramme ja -projekte, dialoogi ning koostööd ja algatusi kahe- või mitmepoolsel tasandil ühist huvi pakkuvates küsimustes.

IX JAOTIS

INSTITUTSIOONILINE RAAMISTIK

ARTIKKEL 43

Muud kokkulepped

1. Ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Korea Vabariigi vahel Luksemburgis 28. oktoobril 1996. aastal alla kirjutatud ja 1. aprillil 2001. aastal jõustunud kaubanduse ja koostöö raamleping tunnistatakse kehtetuks
2. Käesoleva lepinguga ajakohastatakse ja asendatakse eespool nimetatud leping. Kõikides muudes lepinguosaliste vahel sõlmitud kokkulepetes olevaid viiteid eespool nimetatud lepingule käsitatakse viidetena käesolevale lepingule.
3. Lepinguosalised võivad käesolevat lepingut täiendada, sõlmides erikokkuleppeid käesoleva lepingu kohaldamisalasse kuuluvates koostöövaldkondades. Sellised erikokkulepped on käesoleva lepinguga reguleeritud üldiste kahepoolsete suhete lahutamatu osa ja moodustavad osa ühisest institutsioonilisest raamistikust.

4. Kehtivaid kokkuleppeid, mis on seotud käesoleva lepingu kohaldamisalasse kuuluvate konkreetsete koostöövaldkondadega, peetakse samuti käesoleva lepinguga reguleeritud üldiste kahepoolsete suhete ja ühise institutsioonilise raamistiku osaks.

ARTIKKEL 44

Ühiskomitee

1. Lepinguosalised moodustavad käesoleva lepingu raames ühiskomitee, mis koosneb ühelt poolt Euroopa Liidu Nõukogu liikmete ja Euroopa Komisjoni esindajatest ning teiselt poolt Korea Vabariigi esindajatest.
2. Ühiskomitees peetakse konsultatsioone, et hõlbustada käesoleva lepingu rakendamist, edendada selle üldeesmärke, säilitada suhete üldine sidusus ja tagada lepinguosaliste vaheliste muude kokkulepete nõuetekohane toimimine.
3. Ühiskomitee:
 - a) tagab käesoleva lepingu nõuetekohase toimimise;

- b) jälgib lepinguosaliste ulatuslike suhete arengut;
- c) taotleb vajaduse korral teavet ühise institutsioonilise raamistiku reguleerimisalasse kuuluvate muude kokkulepete kohastelt komiteedelt või muudelt organitelt ja vaatab läbi nende esitatud aruanded;
- d) vahetab arvamusi ja teeb ettepanekuid kõikides ühist huvi pakkuvates küsimustes, sealhulgas tulevaste meetmete ja nende rakendamiseks vajalike ressursside kohta;
- e) määrab kindlaks prioriteetid käesoleva lepingu eesmärkide saavutamiseks;
- f) otsib asjakohaseid meetodeid käesoleva lepinguga hõlmatud valdkondades tekkida võivate probleemide ennetamiseks;
- g) lahendab vastavalt artikli 45 lõikele 3 konsensuse alusel käesoleva lepingu kohaldamisest või tõlgendamisest tulenevaid vaidlusi;
- h) vaatab vastavalt artikli 45 lõikele 3 läbi kogu lepinguosalise esitatud teabe kohustuste täitmata jätmise kohta ja peab teise lepinguosalisega konsultatsioone, et leida mõlemat lepinguosalist rahuldav lahendus.

4. Ühiskomitee koguneb tavaliselt üks kord aastas vaheldumisi Brüsselis ja Soulis. Komitee erikoosolekuid peetakse ühe lepinguosalise taotlusel. Ühiskomitee eesistujaks on lepinguosalsed vaheldumisi. Ühiskomitee koguneb tavaliselt kõrgemate ametnike tasandil.

ARTIKKEL 45

Rakendamiskord

1. Lepinguosalsed võtavad käesolevast lepingust tulenevate kohustuste täitmiseks vajalikud üld- või erimeetmed ning tagavad käesolevas lepingus sätestatud eesmärkide järgimise.
2. Rakendamist reguleeritakse konsensuse alusel ja dialoogi abil. Kui käesoleva lepingu kohaldamine või tõlgendamine tekitab lahkarvamusi, teavitab lepinguosaline sellest ühiskomiteed.
3. Kui lepinguosaline on seisukohal, et teine lepinguosaline ei ole täitnud oma käesoleva lepingu kohaseid kohustusi, võib ta kooskõlas rahvusvahelise õigusega võtta asjakohaseid meetmeid. Enne seda, välja arvatud kiireloomulistel juhtudel, esitab ta ühiskomiteele olukorraga põhjalikuks tutvumiseks kogu vajaliku teabe. Lepinguosalsed konsulteerivad ühiskomitee raames ja kui mõlemad lepinguosalsed sellega nõustuvad, siis võib ühiskomitee sellise konsultatsiooni hõlbustamiseks nimetada vahendaja.

4. Kiireloomulistel juhtudel teavitatakse teist lepinguosalist meetmetest viivitamatult. Teise lepinguosalise taotluse korral peetakse konsultatsioone kuni kahekümne (20) päeva jooksul. Pärast seda kohaldatakse meetmeid. Sellisel juhul võib teine lepinguosaline taotleda artikli 46 kohaselt vahekohtumenetluse algatamist eesmärgiga hinnata meetme kõiki aspekte või meetme võtmise alust.

ARTIKKEL 46

Vahekohtumenetlus

1. Vahekohus koosneb kolmest (3) vahekohtunikust. Vajaduse korral, kui üks lepinguosaline on taotlenud vahekohtumenetluse algatamist, nimetab kumbki lepinguosaline neljateistkümne (14) päeva jooksul ühe vahekohtuniku ja ühiskomitee nimetab kolmanda vahekohtuniku. Üks lepinguosaline teavitab diplomaatiliste kanalite kaudu kirjalikult ja viivitamatult teist lepinguosalist oma vahekohtuniku nimetamisest. Vahekohtu otsus tehakse häälteenamusega. Vahekohtunikud püüavad teha otsuse võimalikult kiiresti ja igal juhul hiljemalt kolme (3) kuu möödumisel vahekohtunike nimetamise kuupäevast. Ühiskomitee lepib kokku vahekohtu kiiret menetlust tagava üksikasjaliku korra.

2. Kumbki vaidlusosaline peab võtma meetmeid, mis on vajalikud vahekohtu otsuse rakendamiseks. Vahekohtunikud annavad taotluse korral soovitusi oma otsuse rakendamiseks, et taastada käesoleva lepingu kohaste õiguste ja kohustuste tasakaal.

X JAOTIS

LÖPPSÄTTED

ARTIKKEL 47

Mõiste

Käesolevas lepingus tähistab mõiste „lepinguosalisised” ühelt poolt Euroopa Liitu või selle liikmesriike või Euroopa Liitu ja selle liikmesriike vastavalt nende pädevusele ning teiselt poolt Korea Vabariiki.

ARTIKKEL 48

Riigi julgeolek ja teabe avaldamine

Käesolevas lepingus sätestatud ei tõlgendata nii, et see kohustaks lepinguosalisi esitama teavet, mille avaldamist peetakse oluliste julgeolekuhuvidega vastuolus olevaks.

ARTIKKEL 49

Jõustumine, kehtivusaeg ja lõpetamine

1. Käesolev leping jõustub selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kuupäevale, mil lepinguosalisel on üksteisele teatanud vajalike juriidiliste menetluste lõpuleviimisest.
2. Olenemata lõikest 1, kohaldatakse käesolevat lepingut ajutiselt kuni selle jõustumiseni. Ajutist kohaldamist alustatakse selle esimese kuu esimesel päeval, mis järgneb kuupäevale, mil lepinguosalisel on üksteisele teatanud vajalike menetluste lõpuleviimisest.
3. Käesolev leping on tähtajatu. Kumbki lepinguosaline võib teisele lepinguosalisele kirjalikult teatada oma kavatsusest käesolev leping denonsseerida. Denonsseerimine jõustub kuus kuud pärast teatamist.

ARTIKKEL 50

Teated

Artikli 49 kohased teated esitatakse vastavalt Euroopa Liidu Nõukogu peasekretariaadile ning Korea Vabariigi välis- ja kaubandusministeeriumile.

ARTIKKEL 51

Deklaratsioonid ja lisad

Käesoleva lepingu deklaratsioonid ja lisad moodustavad käesoleva lepingu lahutamatu osa.

ARTIKKEL 52

Territoriaalne kohaldatavus

Käesolevat lepingut kohaldatakse ühelt poolt territooriumidel, mille suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu lepingut kõnealuses lepingus sätestatud tingimustel ja teiselt poolt Korea Vabariigi territooriumil.

ARTIKKEL 53

Autentsed tekstid

Käesolev leping on koostatud kahes eksemplaris bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi, ungari ja korea keeles, kusjuures iga tekst on võrdselt autentne.